

Bruxelles, 11. ožujka 2026.
(OR. en)

7240/26

EF 66
ECOFIN 329
FSC 6
ESMA
ESRB
ECB
EIOPA
SRB
EBA

POP RATNA BILJEŠKA

Od: Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine
DEPREZ

Za: Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije

Predmet: IZVJEŠĆE KOMISIJE VIJEĆU I EUROPSKOM PARLAMENTU
o pripravnosti u financijskom sektoru EU-a

Bruxelles, 10.3.2026.
COM(2026) 119 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE VIJEĆU I EUROPSKOM PARLAMENTU

o pripravnosti u financijskom sektoru EU-a

1. Uvod

Europska unija suočava se sa sve većim rizicima i nezapamćenim prijetnjama u više sektora. Ti se rizici kreću od povećane nesigurnosti, geopolitičkih napetosti i sukoba, rizika povezanih s kibernetičkom sigurnošću i manipulacijom informacijama do klimatskih promjena i sve većih rizika od prirodnih opasnosti. Komisija i Europska služba za vanjsko djelovanje (ESVD) 26. ožujka 2025. zajedno su predstavile Strategiju za Uniju pripravnosti¹, čiji je cilj ojačati sposobnost EU-a da predvidi, spriječi i odgovori na te prijetnje. Financijski sektor EU-a ima važnu ulogu u održavanju ključnih društvenih funkcija u svim okolnostima. Zbog toga Komisija u okviru Strategije za Uniju pripravnosti i provedbom mjere br. 25 iz Priloga Zajedničkoj komunikaciji provodi sveobuhvatnu procjenu razine pripravnosti u financijskom sektoru. Konkretno, procjenjuje sposobnost tog sektora da nastavi obavljati ključne funkcije, kao što su izvršavanje plaćanja i financiranje gospodarstva u svim okolnostima.

Propisi EU-a o financijskim uslugama temelje se na čvrstoj tradiciji opreznosti, predostrožnosti, otpornosti i predviđanja. Ciljevi su jasni: očuvanje financijske stabilnosti, pravilna sanacija svih posrnulih financijskih institucija, upravljanje krizama i osiguranje depozita, zaštita ulagatelja i integritet tržišta. EU je dovršio sveobuhvatnu reformu svojih bonitetnih pravila i strukture nadzora banaka nakon velike financijske krize koja je započela 2007. Tim su reformama ojačane financijske institucije EU-a, njegova tržišta kapitala i pružatelji infrastrukture financijskog tržišta.

Financijski sektor EU-a danas je postigao visoku razinu otpornosti konsolidiranjem triju stupova: (i) kapitala zasnovanog na riziku za banke i financijske institucije, (ii) zahtjeva u pogledu upravljanja i transparentnosti te (iii) mehanizama za suradnju u području nadzora među državama članicama i među sektorima. EU je uspostavio politike i načela na temelju kojih se izrađuju kontinuirane procjene rizika od ekstremnih događaja u okvirima za operativne rizike, planovima kontinuiteta poslovanja i planovima za nepredvidive situacije.

Okvir EU-a posljednjih se godina našao na kušnji u nekoliko kriznih situacija, kao što su pandemija bolesti COVID-19, ruska agresija na Ukrajinu, regionalna bankovna kriza SAD-a i kriza banke Credit Suisse 2023., nestanci struje, kibernetički napadi i hibridni incidenti. Financijski sektor EU-a u tim je krizama pokazao čvrstoću i otpornost. Tijela na razini EU-a i na nacionalnoj razini djeluju brzo i djelotvorno.

Pripravnost općenito nije statična, već je dinamično stanje okrenuto budućnosti. Zahtijeva kontinuirani ciklus planiranja, osposobljavanja, opremanja, testiranja, evaluacije i poboljšanja. Zahtijeva da se naglasak stavi na spremnost za suočavanje sa svim opasnostima, što se postiže predviđanjem rizika, razvojem sposobnosti, međusektorskom koordinacijom (državni, privatni i javni sektor) i učenjem iz prošlih događaja kako bi se izgradile otporne zajednice koje su u stanju spriječiti krize te se zaštititi i oporaviti od njih. To u jednakoj mjeri vrijedi za financijski sektor.

---

¹ Komisija i ESVD objavili su [zajedničku komunikaciju](#) o [Strategiji za Uniju pripravnosti](#).

U ovom se izvješću daje pregled aktualnog stanja pripravnosti financijskog sektora EU-a koji se temelji na kontinuiranim razgovorima s Europskom središnjom bankom, europskim nadzornim tijelima, Europskim odborom za systemske rizike, Jedinstvenim sanacijskim odborom, državama članicama i sektorom financijskih usluga.

2. Pripravnost na jedinstvenom tržištu EU-a

Na razini EU-a pripravnost u financijskom sektoru poboljšala se posljednjih nekoliko godina zakonodavnim mjerama i uspostavom upravljačkih struktura na razini EU-a koje su u skladu s prekograničnom prirodom financijskog sektora EU-a. Upravljanje se temelji na dva stupa: propisima EU-a i tijelima EU-a. Ta je struktura dopunjena nizom mjera poduzetih na razini europodručja, regionalnoj razini (u koje je uključeno nekoliko država članica) i razini država članica.

2.1 Propisi EU-a kojima se uređuje financijski sektor

Financijski sektor reguliran je sektorskim i međusektorskim propisima.

Sektorski propisi

Sektorski propisi obuhvaćaju Direktivu i Uredbu o kapitalnim zahtjevima (CRD/CRR)², direktivu Solventnost II³, Direktivu o tržištima financijskih instrumenata II (MiFID II)⁴, Uredbu o infrastrukturi europskog tržišta (EMIR)⁵ i Uredbu o središnjim depozitorijima vrijednosnih papira (CSDR)⁶. Tim su zakonodavnim aktima utvrđeni bonitetni zahtjevi kojima se jamče otpornost, stabilnost i uredno funkcioniranje financijskih institucija, financijske infrastrukture i financijskog sustava.

Kad je riječ o pripravnosti, u nekoliko sektorskih zakonodavnih akata utvrđeni su zahtjevi kojima se uređuju upravljanje operativnim rizicima, operativna otpornost, otpornost IKT-a, kontinuitet poslovanja i upravljanje krizama. Na primjer, u bankarskom sektoru otpornost banaka na brojne potencijalne rizike, uključujući ekstremne događaje, zajamčena je Direktivom i Uredbom o kapitalnim zahtjevima, Direktivom o oporavku i sanaciji banaka

---

² Direktiva 2013/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama, izmjeni Direktive 2002/87/EZ te stavljanju izvan snage direktiva 2006/48/EZ i 2006/49/EZ (CRD);
Uredba (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 (CRR).

³ Pročišćeni tekst: Direktiva 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II).

⁴ Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU (MiFID II).

⁵ Uredba (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju (EMIR).

⁶ Uredba (EU) br. 909/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o poboljšanju namire vrijednosnih papira u Europskoj uniji i o središnjim depozitorijima vrijednosnih papira te izmjeni direktiva 98/26/EZ i 2014/65/EU te Uredbe (EU) br. 236/2012.

(BRRD)⁷, Uredbom o jedinstvenom sanacijskom mehanizmu (SRMR)⁸ i Direktivom o sustavima osiguranja depozita (DGSD)⁹. Od banaka se očekuje da provedu čvrste okvire upravljanja i upravljanja rizicima, uključujući poboljšane planove kontinuiteta poslovanja, komunikacije i oporavka, kako bi se poduzele djelotvorne mjere za uklanjanje širokog spektra rizika. Ključne značajke mjera za scenarije rizika, i preventivne i reaktivne, uključuju posebne *ex ante* zahtjeve za banke, kao što su planovi oporavka i planovi sanacije, kako je propisano Uredbom o jedinstvenom sanacijskom mehanizmu i Direktivom o oporavku i sanaciji banaka.

Uz banke, slični zahtjevi primjenjuju se na osiguravajuća društva uređena direktivom Solventnost II, investicijska društva uređena direktivom MiFID II i tržišne infrastrukture kao što su središnje druge ugovorne strane i središnji depozitoriji vrijednosnih papira kako bi se zajamčilo upravljanje operativnom otpornošću, IKT rizikom, kontinuitetom poslovanja i krizama. Njih se prema potrebi nadopunjuje zahtjevima za poboljšanje planiranja oporavka i sanacije. Upravljanje imovinom i nebankovno financijsko posredovanje također podliježu širokom i sve opsežnijem regulatornom okviru EU-a, uključujući Direktivu o subjektima za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire, Direktivu o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova i Uredbu o novčanim fondovima. Tim se instrumentima uvode zahtjevi za upravljanje rizicima, upravljanje likvidnošću, financijsku polugu, vrednovanje i transparentnost kako bi se potaknula stabilnost sektora. Mjerama za razvoj unije štednje i ulaganja jačanjem sposobnosti financijskog sektora EU-a da štednju poveže s produktivnim ulaganjima, čime se poboljšava podjela rizika i diversifikacija u cijelom financijskom sektoru EU-a, poboljšat će se njegova opća otpornost i pripravnost.

Financijska i operativna otpornost banaka u središtu je nadzornih prioriteta Europske središnje banke (ESB), jedinstvenog nadzornog tijela za banke u 21 državi članici, te nacionalnih nadležnih tijela u europodručju i izvan njega. Banke se posebno potiču da uzmu u obzir geopolitičke rizike i integriraju ih u svoje postupke upravljanja rizicima. Banke bi u tom kontekstu trebale razmotriti izloženosti prema drugim ugovornim stranama u zemljama izvan EU-a, moguće učinke stranih sankcija na izloženosti i ovisnosti o vanjskim pružateljima usluga i infrastrukturi. Osim toga, banke bi trebale izraditi čvrst okvir upravljanja i zaštitu od kibernetičkih prijetnji i drugih prijetnji koje mogu utjecati na njihovu operativnu otpornost. To obuhvaća mjere za povećanje sigurnosti i zaštitu od fizičkih oštećenja. Osim mjera za pojedine institucije, bonitetnim okvirom EU-a za bankarstvo obuhvaćeni su i širi kanali rizika na razini cijelog sustava i prekogranični kanali rizika.

---

⁷ Direktiva 2014/59/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o uspostavi okvira za oporavak i sanaciju kreditnih institucija i investicijskih društava te o izmjeni Direktive Vijeća 82/891/EEZ i direktiva 2001/24/EZ, 2002/47/EZ, 2004/25/EZ, 2005/56/EZ, 2007/36/EZ, 2011/35/EU, 2012/30/EU i 2013/36/EU te uredbi (EU) br. 1093/2010 i (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća (BRRD).

⁸ Uredba (EU) br. 806/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. srpnja 2014. o utvrđivanju jedinstvenih pravila i jedinstvenog postupka za sanaciju kreditnih institucija i određenih investicijskih društava u okviru jedinstvenog sanacijskog mehanizma i jedinstvenog fonda za sanaciju te o izmjeni Uredbe (EU) br. 1093/2010 (SRMR).

⁹ Direktiva 2014/49/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o sustavima osiguranja depozita (DGSD).

Okvirom za upravljanje krizama utvrđuje se niz mjera koje se mogu primijeniti u slučaju da je održivost pružatelja neke ključne funkcije ugrožena. Revidirani okvir za upravljanje krizama i osiguranje depozita za banke, o kojem je politički dogovor postignut u lipnju 2025., važan je korak u povećanju djelotvornosti sustava EU-a za upravljanje krizama, posebno za manje i srednje banke.

Dostupnost platnih instrumenata javnosti, što obuhvaća i gotovinska i elektronička plaćanja, važan je aspekt pripravnosti u financijskom sektoru. Održavanje zajedničkih strateških zaliha euronovčanica važna je mjera na razini Eurosustava za dostupnost **gotovog novca** u svim okolnostima. ESB je središnje tijelo za koordinaciju i donošenje odluka te provodi periodične vježbe upravljanja krizama, uključujući moguću komunikaciju u kriznim situacijama. Na nacionalnoj razini nacionalne središnje banke održavaju planove kontinuiteta poslovanja kako bi se održala dostupnost podizanja gotovog novca i depozita.

Istodobno se prijedlogom o euronovčanicama i eurokovanicama kao zakonskom sredstvu plaćanja, koji je Komisija predstavila 28. lipnja 2023., nastoji postići da gotovi novac u eurima ostane široko prihvaćen za plaćanja i lako dostupan građanima, poduzećima i javnim subjektima u cijelom europodručju. Zahtjevima za održavanje zdrave gotovinske infrastrukture u normalnim vremenima doprinosi se dostupnosti gotovog novca u nepredvidivim situacijama. Prijedlog Komisije nije obuhvaćao odredbu o otpornosti, ali ju je Vijeće dodalo u svoj pregovarački mandat kojim se od država članica zahtijeva da donesu plan za otpornost gotovog novca ili kombinaciju jednakovrijednih mjera.

Osim toga, Trećom direktivom o platnim uslugama (PSD3), o kojoj je u studenom 2025. postignut politički dogovor, nastoji se potaknuti pristup gotovom novcu u trgovinama tako što se maloprodajnim mjestima omogućuje da nude podizanje gotovog novca bez kupnje (tj. isplata gotovog novca) do određenog iznosa. Zbog toga je korištenje gotovog novca praktičnije, posebno u ruralnim područjima, jer se pojašnjavaju pravila za maloprodajna mjesta i operatore bankomata.

Osim dostupnosti gotovog novca, ključno je održati kontinuitet **platnih usluga**, uključujući kartična plaćanja, plaćanja koja se temelje na prijenosu s računa na račun (među ostalim preko mobilnih telefona), pristup računima za plaćanje i mogućnost polaganja depozita, kako bi se javnosti omogućio kontinuiran pristup osnovnim uslugama i tako održalo povjerenje javnosti u financijski sustav, održao javni red i zajamčilo osnovno funkcioniranje gospodarstva u slučaju nekog poremećaja velikih razmjera.

Postojećom Drugom direktivom o platnim uslugama (PSD2) uređuju se drugi aspekti, uključujući upravljanje operativnim i sigurnosnim rizicima te izvješćivanje o značajnim incidentima. Cilj je ojačati sigurnost i otpornost platnih sustava u cijelom EU-u.

Eurosustavom se promiče sigurnost i učinkovitost platnih sustava. U okviru Eurosustava uvedeni su nadzorni zahtjevi za razmatranje ključnih scenarija rizika utvrđenih za europski platni ekosustav. Tim se okvirima utvrđuje sveobuhvatan skup zahtjeva za upravljanje operativnim rizicima, uključujući mjere za upravljanje kontinuitetom poslovanja i pravodoban oporavak, zajedno s posebnim odredbama o informacijskoj sigurnosti, kibernetičkoj otpornosti,

fizičkoj sigurnosti, eksternalizaciji, upravljanju rizicima u području IT-a i drugim povezanim područjima. Okvirom su obuhvaćeni elektronički platni instrumenti (kao što su kartice, izravna terećenja, kreditni transferi, elektronički novac i digitalne lisnice) te sustavi (npr. kartične mreže) i aplikacije (npr. elektroničke lisnice) koji omogućuju njihovu upotrebu.

U članku 15. Uredbe ESB-a o sistemski važnim platnim sustavima (SIPS) utvrđeni su drugi zahtjevi za veću zaštitu. Na primjer, zahtijeva se oporavak sustava u roku od dva sata (među ostalim korištenjem sekundarnih lokacija) i zahtijeva se da upravitelji SIPS-a mogu dovršiti namiru svih plaćanja dospjelih na određeni dan do kraja radnog dana kada se dogodio incident.

Projekt stvaranja digitalnog eura, digitalnog oblika gotovog novca kojim bi se dopunili fizički gotovi novac i privatna rješenja za plaćanje, javnosti bi pružio dodatni način plaćanja, uz istodobno poticanje digitalne i financijske uključenosti. Digitalni euro, kao prvi jedinstveni paneuropski platni sustav, pomogao bi i u očuvanju međunarodne uloge eura. Projektom digitalnog eura nastoji se ojačati opća otpornost platnih usluga jačanjem otvorene strateške autonomije EU-a i proširenjem spektra dostupnih platnih instrumenata. Vijeće je u prijedlog o zakonskom sredstvu plaćanja unijelo dodatne odredbe za daljnje jačanje otpornosti digitalnog eura. U tom će kontekstu lisnice EU-a za digitalni identitet (EUDI) biti interoperabilne s korisničkim sučeljima za digitalni euro, čime će se postići sigurna i neometana autentifikacija korisnika¹⁰.

Međusektorski propisi u financijskom sektoru

Navedene financijske propise dopunjuje Akt o digitalnoj operativnoj otpornosti (DORA), zakonodavni akt za financijski sektor koji se primjenjuje u cijelom financijskom sektoru EU-a. Njime je obuhvaćeno 20 vrsta financijskih subjekata, uključujući kreditne institucije, pružatelje platnih usluga, infrastrukture financijskog tržišta, osiguravajuća društva, agencije za kreditni rejting i upravitelje imovinom.

U tom se aktu stavlja snažan naglasak na otpornost financijskih subjekata, njihovu razinu pripravnosti za podnošenje mogućih poremećaja u području IKT-a i upravljanje rizicima koji proizlaze iz ovisnosti financijskih subjekata o trećim stranama pružateljima IKT usluga, uključujući sistemske i koncentracijske rizike koje predstavljaju pružatelji IKT usluga koji su ključni za financijski sektor EU-a. Njime se uspostavlja usklađen i čvrst okvir za jačanje sposobnosti financijskog sektora EU-a da spriječi poremećaje povezane s IKT-om, odupre im se, odgovori na njih i oporavi se od njih. Financijski subjekti moraju donijeti sveobuhvatan okvir za upravljanje rizicima u području IKT-a koji obuhvaća upravljanje, popis imovine, utvrđivanje rizika, zaštitu, otkrivanje, odgovor, oporavak i kontinuirano poboljšanje. Na taj se način proaktivno upravlja slabostima i otpornošću u sustavima i procesima. Financijski subjekti dužni su i otkrivati i klasificirati značajne incidente povezane s IKT-om te o njima izvješćivati nadležna tijela uz poštivanje dogovorenih definicija, pragova i rokova kako bi se omogućili

---

¹⁰ Europskim okvirom za digitalni identitet uspostavlja se siguran i pouzdan ekosustav za digitalnu identifikaciju i autentifikaciju te upotrebu digitalnih dokaza koji će biti dostupan svim građanima EU-a do kraja 2026. Europske lisnice za digitalni identitet izravno će doprinijeti otpornosti i pripravnosti financijskog sektora EU-a na krize, zaštiti od prijevara i krađe identiteta pri plaćanjima, upisivanju korisnika i drugim financijskim uslugama.

koordinirani odgovori u svim jurisdikcijama. Njime se nalaže redovito testiranje i procjena njihovih procesa, mjera i aranžmana u području otpornosti i pripravnosti.

Financijski subjekti moraju upravljati i rizicima povezanima s angažiranjem trećih strana pružatelja IKT usluga, posebno ključnih trećih strana pružatelja. Aktom o digitalnoj operativnoj otpornosti financijski subjekti ovlašćuju se za provedbu dubinske analize koncentracijskih rizika prije sklapanja novih ugovora s trećim stranama pružateljima IKT usluga. Akt sadržava nadzorni mehanizam u okviru kojeg tri europska nadzorna tijela¹¹ nadziru ključne treće strane pružatelje IKT usluga na paneuropskoj razini, čime se povećava ukupna digitalna operativna otpornost u cijelom financijskom sektoru EU-a. U studenom 2025. europska nadzorna tijela objavila su popis imenovanih ključnih trećih strana pružatelja IKT usluga na temelju Akta. Okvir Akta posebno je prikladan za upravljanje rizicima u području kibernetičke sigurnosti, povezivosti i pripravnosti te operativnim rizicima sa snažnom međunarodnom dimenzijom.

Osim Akta o digitalnoj operativnoj otpornosti, koji je *lex specialis* za financijski sektor, taj je sektor obuhvaćen i sporazumima o horizontalnoj suradnji u području fizičke i digitalne otpornosti na temelju Direktive o otpornosti kritičnih subjekata (CER)¹² i Direktive NIS 2.

Direktivom o otpornosti kritičnih subjekata uspostavlja se sveobuhvatan okvir za otpornost kritičnih subjekata na sve opasnosti. Njome se za imenovane kritične subjekte propisuju procjene rizika, nacionalne strategije i posebne mjere otpornosti kako bi mogli nastaviti obavljati važne društvene funkcije. Iako su bankarski sektor i infrastrukture financijskog tržišta obuhvaćeni Direktivom kao ključni sektori, financijski sektor nije obuhvaćen područjem primjene svih bitnih zahtjeva iz Direktive o otpornosti kritičnih subjekata jer je obuhvaćen mnogo konkretnijim zahtjevima iz Akta o digitalnoj operativnoj otpornosti. Međutim, financijski sektor i dalje je obuhvaćen područjem primjene Direktive o otpornosti kritičnih subjekata za sporazume o horizontalnoj suradnji.

Direktivom NIS 2 uspostavlja se širi okvir za kibernetičku sigurnost u više ključnih sektora. Smatra se da je Akt o digitalnoj operativnoj otpornosti *lex specialis* u odnosu na Direktivu NIS 2, što znači da se zahtjevi u pogledu upravljanja rizicima i izvješćivanja o incidentima utvrđeni u Aktu primjenjuju kao sektorski pravni akt Unije umjesto Direktive NIS 2. Kako je Komisija priopćila u svojim smjernicama o primjeni članka 4. stavaka 1. i 2. Direktive NIS 2¹³, određene odredbe iz Direktive NIS 2 koje su ključne za pripravnost i postizanje visoke razine otpornosti financijskih subjekata i dalje se primjenjuju, uključujući zahtjeve za donošenje strategije za kibernetičku sigurnost i uspostavu nacionalnog okvira za upravljanje kibernetičkim krizama (s obvezom imenovanja tijela za upravljanje kibernetičkim krizama i donošenja nacionalnih

---

¹¹ Tri europska nadzorna tijela su Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (EBA), Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (EIOPA) te Europsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA).

¹² Direktiva (EU) 2022/2557 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o otpornosti kritičnih subjekata i o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 2008/114/EZ. U članku 5. stavku 5. Direktive predviđa se da Komisija u suradnji s državama članicama izrađuje dobrovoljni zajednički predložak za izvješćivanje u svrhu postupanja u skladu s člankom 5. stavkom 4. Direktive.

¹³ C/2023/6068.

planova za odgovor na incidente i krize velikih razmjera u području kibernetičke sigurnosti) koji obuhvaćaju sektore bankarstva i infrastruktura financijskog tržišta. Nadalje, timovi za odgovor na računalne sigurnosne incidente („CSIRT-ovi”) i mreža organizacija za vezu za kibernetičke krize EU-a („EU-CyCLONe”) trebali bi obavljati svoje zadaće u pogledu sektora bankarstva i infrastruktura financijskog tržišta.

Cilj je navedenih mjera pripravnosti za financijski sektor postići ravnotežu između potrebe za otpornošću i načela proporcionalnosti. Regulatorni i nadzorni zahtjevi prilagođeni su veličini, složenosti i sistemskoj važnosti institucija kako bi se izbjeglo nerazmjerno opterećenje manjih subjekata. Kako bi se izbjeglo nepotrebno administrativno opterećenje, usklađenim okvirima kao što je Akt o digitalnoj operativnoj otpornosti pojednostavnjuju se zahtjevi u cijelom sektoru, čime se omogućuje dosljednost i smanjuje udvostručavanje napora.

2.2 Tijela EU-a: sredstva i suradnja

Tijelima EU-a na raspolaganju su posebna sredstva koja se mogu aktivirati u izvanrednim situacijama i koja održavaju aranžmane za pripravnost kako bi se omogućio kontinuitet poslovanja. Na primjer, trima europskim nadzornim tijelima dodijeljene su ovlasti za izvanredne situacije prema uredbama o njihovu osnivanju. Nakon što Vijeće službeno prizna izvanrednu situaciju (u skladu s člankom 18. uredbi o europskim nadzornim tijelima), tri europska nadzorna tijela mogu pojedinačnim odlukama privremeno ograničiti financijske aktivnosti na temelju članka 9. Obavljaju i opću funkciju koordinacije nacionalnih tijela i unutar Europskog sustava financijskog nadzora (ESFS) (članak 31.).

Kako je navedeno, ESB je jedinstveno nadzorno tijelo za banke u 21 državi članici koje sudjeluju u jedinstvenom nadzornom mehanizmu, čime se omogućuje dosljedan bonitetni nadzor u cijelom području. Jedinstveni sanacijski odbor jedinstveno je sanacijsko tijelo za te države članice, odgovorno za pravilnu sanaciju posrnutih banaka, čime se štiti financijska stabilnost i smanjuju troškovi za porezne obveznike.

Kako bi se povećala operativna otpornost, sva tijela EU-a razvila su interni kontinuitet poslovanja, aranžmane za pripravnost i postupke upravljanja kritičnim incidentima za upravljanje raznim opasnostima. Redovito testiraju te mjere kako bi zajamčila kontinuitet poslovanja i utvrdila najhitnije poslovne procese koje treba provesti u izvanrednim situacijama i razine na kojima ih treba provesti.

S obzirom na potrebu za očuvanjem cjelovitosti i dobrog funkcioniranja jedinstvenog tržišta te s obzirom na visok stupanj međusobne povezanosti i rizik od učinaka prelijevanja u financijskom sektoru EU-a, koordinacija među različitim tijelima EU-a i uključivanje država članica neophodni su za predviđanje kriza koje bi mogle istodobno utjecati na više dijelova EU-a i upravljanje njima. Rano uključivanje i brza suradnja neophodni su i u fazi planiranja i u svakoj fazi krize. Kako bi se olakšala suradnja i razmjena informacija koje mogu biti relevantne i u krizi, nekoliko tijela EU-a sklopilo je instrumente suradnje međusobno ili s nacionalnim nadležnim tijelima ili nacionalnim sanacijskim tijelima, ili je sklopilo

memorandume o razumijevanju (npr. memorandum o razumijevanju između ESB-a i SRB-a), a provode i probne postupke kako bi se postigla odgovarajuća pripravnost za krizu.

Važna prekretnica u tom radu jest okvir Europske unije za koordinaciju sistemskih kibernetičkih incidenata (EU-SCICF) koji su europska nadzorna tijela uspostavila u siječnju 2025. Taj okvir služi kao strateški temelj za suradnju tijekom ozbiljnih kibernetičkih incidenata¹⁴. Cilj mu je doprinijeti brzom razmjeni informacija i zajedničkim odgovorima uspostavljanjem protokola za procjenu i ublažavanje prijetnji u svim državama članicama EU-a.

Nadalje, Vijeće je u lipnju 2025. donijelo Plan za upravljanje kibernetičkim krizama¹⁵ kao važan vodič za države članice za poboljšanje pripravnosti, sposobnosti otkrivanja i odgovora na incidente u području kibernetičke sigurnosti, na temelju svih relevantnih mehanizama, uključujući one uspostavljene Direktivom NIS 2, Aktom o digitalnoj operativnoj otpornosti (EU-SCICF) i Aktom o kibersolidarnosti.

Na temelju tog okvira mogu se provoditi redovite vježbe kako bi kapaciteti za pripravnost i odgovor ostali stabilni i djelotvorni. Osim toga, na međunarodnoj razini Protokolom skupine G-7 o odgovoru na kibernetičke incidente nastoje se objediniti mjere za globalni odgovor na prijetnje u području kibernetičke sigurnosti koje utječu na financijski sektor te omogućiti pravodobni i koordinirani odgovori u svim jurisdikcijama.

Svako tijelo EU-a provodi redovite procjene rizika i druge mjere kako bi utvrdilo najrelevantnije rizike s obzirom na mandat i funkcije svakog tijela. Procjene rizika provode se u suradnji s nacionalnim tijelima, čime se doprinosi zajedničkom i temeljitijem razumijevanju okruženja rizika te rizika kojima treba dati prednost. Procjene rizika često se unose u sustave ranog upozoravanja koji su dio okvira za pripravnost tijela EU-a. Nadalje, postojeći regulatorni i nadzorni aranžmani između tijela EU-a i dionika iz privatnog sektora omogućuju kontinuirani dijalog o uzajamnim očekivanjima u pogledu pripravnosti¹⁶.

2.3 Okviri na nacionalnoj i regionalnoj razini

Uz zakonodavstvo na razini EU-a, države članice razvile su vlastite nacionalne programe pripravnosti¹⁷. Ti programi obično nisu ograničeni na financijski sektor, već obuhvaćaju pripravnost društva u cjelini na nacionalnoj razini. Zbog toga se nacionalni programi razlikuju među državama članicama, što je posljedica različitih nacionalnih vladinih i administrativnih struktura te opsega nadležnosti. Ti nacionalni programi istodobno se provode unutar

---

¹⁴ U okviru EU-SCICF-a provodi se i članak 49. Akta o digitalnoj operativnoj otpornosti s ciljem bolje koordinacije s drugim okvirima EU-a za krizne situacije.

¹⁵ Preporuka Vijeća od 6. lipnja 2025. o Planu EU-a za upravljanje kibernetičkim krizama, *SL C, C/2025/3445*, 20.6.2025., <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3445/oj>.

¹⁶ U Strategiji EU-a za Uniju pripravnosti prepoznaje se važnost takvih partnerstava. Cilj ključnih mjera br. 36 i 37 jest osnovati javno-privatnu radnu skupinu za pripravnost i razviti javno-privatne protokole za izvanredne situacije u svim sektorima.

¹⁷ Komisija je provedbu mandata mjere br. 25 iz Priloga Zajedničkoj komunikaciji o Strategiji za Uniju pripravnosti među ostalim temeljila na kontinuiranim razgovorima s državama članicama o programima pripravnosti.

usklađenog okvira na razini EU-a i sve više su u interakciji s aranžmanima na razini EU-a i mehanizmima prekogranične koordinacije.

Pripravnost financijskog sektora važan je element nacionalnih strategija pripravnosti. Taj je sektor predvodnik u području pripravnosti i uzor za druge sektore. Nacionalne strategije pripravnosti za financijski sektor nadilaze pravnu stečevinu EU-a i usmjerene su na nacionalna operativna pitanja. Razlike među nacionalnim financijskim sustavima (npr. glavne značajke nacionalnog bankarskog sektora, opseg upotrebe gotovog novca, uvođenje eura, sudjelovanje u bankovnoj uniji) prirodno se ogledaju u načinu na koji se procjenjuje i jamči razina nacionalne pripravnosti financijskog sektora.

S obzirom na ključnu ulogu javnih tijela, posebno u slučaju krize ili značajnog incidenta, pouzdane funkcije kratkoročnog financiranja moraju ostati dostupne kako bi se izbjegao manjak likvidnosti ili financiranja na razini države i javnog sektora u širem smislu te kako bi se izbjegle šire posljedice za društvo u smislu povjerenja javnosti i financijske stabilnosti. Međutim, to se ne primjenjuje na sve okvire za krizne situacije na isti način: naime, sanacija banaka osmišljena je tako da bude što manje ovisna o javnim sredstvima, što se postiže sanacijom vlastitim sredstvima i sanacijskim mehanizmima koje financira sektor.

Kako bi se omogućila otpornost funkcija kratkoročnog financiranja koje obavljaju vlade, nacionalni uredi za upravljanje dugom izradili su planove za nepredvidive situacije i planove kontinuiteta poslovanja kako se te funkcije nastavile vršiti i u slučaju krize. Ti se aranžmani sve više dopunjuju razmjenom primjera dobre prakse i koordinacijom na razini EU-a i regionalnoj razini.

Osim toga, u okviru Europskog stabilizacijskog mehanizma (ESM) dostupno je nekoliko instrumenata financijske pomoći osmišljenih za očuvanje financijske stabilnosti pružanjem pomoći članicama ESM-a kako bi se povećala sposobnost europodručja za upravljanje državnim i bankarskim poteškoćama. Ti su instrumenti namijenjeni za suzbijanje sistemskih kriza i dopunu operativnoj pripravnosti na nacionalnoj razini i razini EU-a za konkretnije scenarije poremećaja. Neke države članice osmislile su bilateralne aranžmane za dostupnost kratkoročnog financiranja u slučaju da bilo koja od osnovnih funkcija ureda za upravljanje dugom postane nedostupna. Dovršetakom tekuće izmjene Ugovora o ESM-u još bi se više ojačala sigurnosna mreža europodručja.

Istodobno postoje regionalni koordinacijski forumi, kao što je Nordijsko-baltički mehanizam suradnje, važna regionalna inicijativa usmjerena na zemlje Baltičkog mora. Ti forumi potiču suradnju u području financijskog nadzora i upravljanja krizama, razmjenu informacija o procjenama rizika i strateško planiranje. Pokazuju kako se pripravnost može poboljšati regionalnom suradnjom.

Nekoliko država članica formiralo je namjenska javno-privatna partnerstva ili forume u okviru svojih nacionalnih programa pripravnosti (koji obuhvaćaju predstavnike privatnog sektora iz nekoliko sektora).

Općenito, ti aranžmani na razini EU-a te regionalnoj i nacionalnoj razini dio su slojevitog okvira pripravnosti u kojem se koordinacija i suradnja na razini EU-a i regionalnoj razini dopunjuju nacionalnim djelovanjem.

3. Testiranje otpornosti na stres

Testiranje otpornosti na stres jedan je od ključnih aspekata pripravnosti, kako je prepoznato u Preporuci Vijeća o jačanju otpornosti kritičnih infrastrukture¹⁸. U financijskom sektoru testiranje otpornosti na stres već je sastavni i ključan dio nadzora financijskih institucija i pružatelja infrastrukture financijskog tržišta. Testovima otpornosti na stres jača se pripravnost financijskog sektora simulacijom ozbiljnih kriza (kao što su recesija, klimatski šokovi ili kibernetički napadi) kako bi se otkrile slabosti kapitala i likvidnosti financijskih institucija. To institucije i pružatelje usluga potiče da poboljšaju upravljanje rizicima, povećaju zaštitne slojeve kapitala, poboljšaju strateško planiranje i izgrade otpornost na buduće šokove te na taj način povećaju ukupnu financijsku stabilnost i izgrade povjerenje u tržište.

Testiranje otpornosti na stres doprinosi pripravnosti i time što obuhvaća kanale rizika na razini cijelog sustava i prekogranične kanale rizika, uključujući izvore globalne financijske nestabilnosti, geopolitičke napetosti, kibernetičke incidente i poremećaje u kritičnoj infrastrukturi.

U **bankarskom sustavu** Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (EBA) ovlašteno je za pokretanje i koordinaciju testiranja otpornosti bankarskog sektora na stres na razini EU-a. Na temelju tog mandata EBA svake dvije godine provodi testiranje otpornosti na stres na razini EU-a kojim je obuhvaćeno oko 75 % bankarskog sektora. Direktivom o kapitalnim zahtjevima nadležna tijela ovlašćuju se i za provođenje nadzornih testiranja otpornosti na stres institucija koje nadziru prema potrebi, ali najmanje jednom godišnje. Osim toga, EBA je izdala smjernice o zajedničkoj metodologiji koju tijela primjenjuju pri provedbi godišnjeg nadzornog testiranja otpornosti na stres.

U okviru bankovne unije ESB redovito provodi testiranja otpornosti na stres, analize scenarija i simulacije za potrebe postupka nadzorne provjere i ocjene. ESB provodi i ciljana preispitivanja kibernetičke otpornosti i aranžmana za eksternalizaciju.

U sektoru **osiguranja i strukovnih mirovinskih fondova** EIOPA svake tri godine redovito provodi testiranja otpornosti na stres na razini EU-a za društva za osiguranje i reosiguranje te za strukovne mirovinske fondove¹⁹ koja uključuju komponentu kibernetičkog rizika i klimatskog rizika.

Europsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) provodi redovita testiranja otpornosti središnjih drugih ugovornih strana na stres na razini EU-a u okviru

---

¹⁸ Preporuka Vijeća od 8. prosinca 2022. o koordiniranom pristupu na razini Unije za jačanje otpornosti kritične infrastrukture (2023/C 20/01).

¹⁹ U nekoliko država članica strukovni mirovinski fondovi nisu obuhvaćeni područjem primjene Direktive o institucijama za strukovno mirovinsko osiguranje II te stoga nisu uređeni pravilima EU-a. Takvi mirovinski fondovi ne podliježu EIOPA-inim postupcima testiranja otpornosti na stres.

procjena u skladu s člankom 32. Uredbe o ESMA-i i člankom 24.a Uredbe o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju. Iako su ta testiranja usmjerena na otpornost središnjih drugih ugovornih strana na nepovoljna tržišna kretanja, ESMA testira i druge vrste egzogenih rizika.

Europski odbor za sistemske rizike (ESRB) izrađuje nepovoljne scenarije za testiranje otpornosti na stres koje provode EBA (banke), EIOPA (osiguranje, mirovinski fondovi) i ESMA (središnje druge ugovorne strane).

Direktivom 2014/49/EU o sustavima osiguranja depozita od država članica zahtijeva se da obavljaju svoje zadaće u skladu s Direktivom. EBA zatim koristi rezultate tih testova za provedbu istorazinskih ocjena radi testiranja otpornosti sustava osiguranja depozita.

4. Predviđeni scenarij

Financijski sektor EU-a počiva na čvrstom i višedimenzionalnom okviru pripravnosti. Taj se okvir sastoji od posebnih sektorskih propisa, međusektorskih propisa i mehanizama za suradnju među sektorima i državama članicama. Pripravnost financijskog sektora EU-a ima i vanjsku dimenziju kojom EU uz svoju financijsku stabilnost jača i svoju ulogu pouzdanog i vjerodostojnog financijskog sektora na globalnoj razini.

Financijski sektor EU-a dokazao je svoju otpornost tijekom prošlih kriza. Dokazao je svoju sposobnost da prebrodi poteškoće izazvane pandemijom bolesti COVID-19, ruskom agresijom na Ukrajinu, financijskim krizama u drugim jurisdikcijama, kibernetičkim napadima i mnogim drugim događajima.

Međutim, s obzirom na nezapamćene prijetnje i neizvjesnije geopolitičko okruženje s kojim se EU suočava, važno je kontinuirano procjenjivati razinu pripravnosti financijskog sektora EU-a. EU nastavlja s tim radom i može pokrenuti sve prilagodbe potrebne za brzo, usklađeno i razmjerno preventivno i reaktivno djelovanje, i na razini EU-a i na razini država članica, s ciljem održavanja stabilnog smjera i očuvanja ključnih funkcija financijskog sektora EU-a. Očekuje se da će se razvojem unije za štednju i ulaganja i uvođenjem digitalnog eura u budućnosti poboljšati opća otpornost financijskog sektora EU-a i još više poboljšati njegova razina pripravnosti.